Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 8 Tdo 128/2012, ECLI:CZ:NS:2012:8.TDO.128.2012.1

Číslo: 30/2013

Právní věta:

Pro rozhodnutí soudu pro mládež o upuštění od uložení trestního opatření musí být podmínky, které jsou uvedeny v návětě § 11 odst. 1 z. s. m., splněny vždy všechny současně a vedle nich musí být zjištěna též alespoň některá z dalších podmínek uvedených alternativně pod písmeny a), b) nebo c) tohoto ustanovení. Jestliže některá z takto uvedených podmínek není dána, nelze upustit od uložení trestního opatření mladistvému.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.02.2012

Spisová značka: 8 Tdo 128/2012

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Opatření ukládaná mladistvým

Předpisy: § 11 z. s. m.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud jako soud pro mládež odmítl dovolání mladistvého M. B. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích, soudu pro mládež, ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 14 Tmo 17/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež, pod sp. zn. 2 Tm 4/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež, ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 2 Tm 4/2011, byl obviněný mladistvý M. B. (dále převážně jen „mladistvý“) uznán vinným proviněním krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku, kterého se podle skutkových zjištění dopustil tím, že v době od 18.00 hod. dne 16. 4. 2010 do 14.30 hod. dne 18. 4. 2010 v P. v ulici N. E. čp. 344 společně s mladistvými L. P. a J. B. a též se samostatně stíhaným mladistvým J. Č. po vytlačení okna a vyštípnutí jeho rámu se vloupali do kabinetu budovy základní školy, odkud odcizili monitor LCD, repasovaný počítač a fotoaparát, čímž způsobili Základní škole P. – P., N. E. čp. 344, škodu ve výši 6295 Kč a poškozením okna škodu ve výši 120 Kč.

Za toto provinění byl mladistvý M. B. odsouzen podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku, § 31 odst. 1 z. s. m. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon byl podle § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho a půl roku. Podle § 15 odst. 2 a § 18 odst. 1 písm. e) z. s. m. mu byla uložena výchovná povinnost, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou proviněním anebo jinak přispěl k odstranění následku provinění. Podle § 15 odst. 2 a § 19 odst. 1 písm. e) z. s. m. mu bylo uloženo výchovné omezení v průběhu zkušební doby neužívat návykové látky.

Mladistvý M. B. brojil proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně odvoláním, které Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, soud pro mládež, usnesením ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 14 Tmo 17/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému usnesení odvolacího soudu mladistvý podal prostřednictvím obhájkyně dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že soudy učinily nesprávný právní závěr o nutnosti uložení trestního opatření a nezkoumaly naplnění podmínek pro upuštění od uložení trestního opatření podle § 11 z. s. m. Mladistvý zdůraznil, že od počátku trestního řízení spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a projevil snahu co nejrychleji a nejúčelněji objasnit předmětné provinění. V co nejkratší možné lhůtě se rovněž snažil odčinit následky provinění tím, že se omluvil, nahradil způsobenou škodu a spolupracoval s probační a mediační službou. Mladistvý vysvětlil, že pokud mu soudy vytýkaly blíže nespecifikované rozpory v jeho jednotlivých výpovědích, nejednalo se o snahu komplikovat průběh trestního řízení, ale stalo se tak v důsledku ovlivnění alkoholem, po jehož požití čin spáchal. Soudu prvního stupně vytkl, že při úvahách o volbě nejvhodnějších opatření směřujících k nápravě mladistvého kladl důraz na jiné případy, pro něž byl projednáván a které byly odloženy, čímž snížil význam toho, že dosud nebyl trestán, a na druhé straně se dostatečně nezabýval snahou mladistvého odstranit způsobenou škodu a jeho doznáním. Podle mladistvého soudy v potřebné míře neposoudily jeho nízký věk, že se jeho osobnost stále vyvíjí, uvědomuje si závažnost svého jednání, řádně navštěvuje školu a od spáchání činu se chová tak, aby se do budoucna už žádného protiprávního jednání nedopustil. Všechny tyto skutečnosti měly soudy posuzovat z hledisek § 11 z. s. m. a upustit od uložení trestního opatření.

Mladistvý navrhl, aby dovolací soud upustil od uložení trestního opatření a s přihlédnutím k jeho postoji, zejména k tomu, že projevil účinnou lítost a snaží se následky svého protiprávního jednání odčinit, aby mu uložil toliko opatření výchovné, ať již formou dohledu probačního úředníka, nebo uložení výchovné povinnosti či výchovného omezení.

Nejvyšší soud jako dovolací soud pro mládež (dále jen „Nejvyšší soud“) shledal, že dovolání mladistvého je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Poté, co Nejvyšší soud zevrubně vyložil, že mladistvý uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v souladu s jeho zákonným vymezením, zabýval se otázkou, zda je jeho požadavek na upuštění podle § 11 odst. 1 z. s. m. opodstatněný.

Podle § 11 odst. 1 z. s. m. může soud pro mládež upustit od uložení trestního opatření mladistvému, který spáchal provinění, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje pět let, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, jestliže vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu mladistvého lze důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě (a/), dopustil-li se činu z neznalosti právních předpisů, která je zejména vzhledem k jeho věku, rozumové vyspělosti a prostředí, ve kterém žil, omluvitelná (b/), nebo jestliže soud pro mládež přijme záruku za nápravu mladistvého a má za to, že vzhledem k výchovnému vlivu toho, kdo záruku nabídl, povaze spáchaného činu a osobě mladistvého se uložení trestního opatření nejeví nutným (c/). Z této dikce je zřejmé, že podmínky, které jsou uvedeny v návětě § 11 odst. 1 z. s. m., musí být splněny všechny současně a s nimi navíc vždy některá z dalších okolností, jež jsou alternativně uvedeny v § 11 odst. 1 písm. a), b), c) cit. zák.

Postačí proto jen nesplnění jedné z takto kumulativně uvedených podmínek a upuštění od uložení trestního opatření není možné.

Z obsahu spisu Nejvyšší soud shledal, že mladistvý byl odsouzen za provinění krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku, což je přečin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody až na dvě léta. Je tudíž zřejmé, že jde o provinění, u kterého by při splnění dalších skutečností mohlo upuštění od uložení trestního opatření přicházet v úvahu.

Podle podkladů, které soudy k osobě mladistvého měly k dispozici a s nimiž se v napadených rozhodnutích vypořádaly, je zřejmé, že mladistvý k činu, který mu je kladen za vinu, vypovídal a při hlavním líčení nad ním projevil lítost. Navázal spolupráci s probační a mediační službou, která ve zprávě ze dne 7. 1. 2011 sdělila, že mladistvý na pohovoru svou vinu uznal a projevil i správný náhled na závadnost takového chování. Rovněž ke své snaze uhradit vzniklou škodu doložil soudu i doklad o úhradě částky 1500 Kč na účet poškozené školy, již zaplatili rodiče, kterým chce tuto částku vrátit z peněz vydělaných při brigádě, kterou si sjedná (viz č. l. 134, 181).

K poměrům mladistvého, učně středního odborného učiliště v oboru tesař, bylo zjištěno, že se nejedná o jeho první deliktní jednání, ale již v minulosti byl ve správním řízení projednán přestupkovou komisí Magistrátu města Pardubice za přestupek, o němž bylo pravomocně rozhodnuto dne 19. 5. 2010. Ani toto nebyl jediný prohřešek mladistvého, který je veden v evidenci Magistrátu města Pardubice již od ledna 2007, neboť byl zadržen při krádeži v obchodním domě, a následovalo i další společensky škodlivé jednání, což byly činy jinak trestné, které pro nedostatek věku nebyly projednány. V říjnu 2009 byl mladistvý v důsledku užití látek obsahujících marihuanu a morfium hospitalizován a dále byl postižen za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem, za což mu byla uložena pokuta (č. l. 134 a násl.). Pro uvedené problémy byl mladistvý podroben zkoumání v diagnostickému ústavu střediska výchovné péče Základní školy a školní jídelny v Hradci Králové, z jehož výsledků vyplynulo, že jde o emočně nevyzrálého chlapce, jehož je obtížné motivovat k vynaložení vyššího úsilí k pozitivním změnám chování. Chová se přijatelně, ale často jen účelově, je náchylný k rizikovým aktivitám, projevuje se u něj nedostatek pozitivního citového zájmu ze strany rodičů. Ze závěru vyšetření vyplynulo, že se u něj projevují znaky socializované poruchy chování v návaznosti na nedůsledné výchovné působení rodičů (viz č. l. 99 – 106 spisu).

Na podkladě takto zjištěných konkrétních okolností lze shledat, že mladistvý nevyhověl všem podmínkám, jak je vymezuje ustanovení § 11 z. s. m. I když spáchal provinění, na něž se toto ustanovení vztahuje, a prokázal svým postojem, že svého činu lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, dostál jen podmínkám stanoveným v návětě ustanovení § 11 odst. 1 z. s. m. Při posuzování jeho činu i všech rozhodných okolností je však zcela zřejmé, že mladistvý současně nesplnil některé z dalších hledisek uvedených v písm. a), b), c) odstavce 1 citovaného ustanovení. Vzhledem k okolnostem, jež jsou ve věci zjišťovány, by v případě mladistvého M. B. přicházela v úvahu podmínka podle § 11 odst. 1 písm. a) z. s. m., že vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu mladistvého lze důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě. Právě toto hledisko však u mladistvého vzhledem k jeho předchozímu způsobu života není dáno.

Jak ze zjištěných poměrů mladistvého (shora uvedených zpráv a posudků) vyplývá, mladistvý se před spácháním tohoto činu choval způsobem odporujícím řádnému životu, neboť kradl, poškozoval majetek, zneužíval drogy, a přestože s ním byly tyto činy probírány, a byl dokonce, když se stal trestně odpovědným, i postižen ve správním řízení, bylo na něj působeno i v rámci diagnostického programu, nepostačovaly tyto mírnější postupy k tomu, aby nespáchal nyní projednávaný čin. S ohledem na tento jeho dosavadní způsob života není možné uzavřít, že by bylo možné důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě, jak vyžaduje § 11 odst. 1 písm. a) z. s. m., ale je nutné, aby na něj bylo působeno některými z opatření, jež lze za

zjištěné provinění uložit, a to i trestním opatřením, jehož uložení je u mladistvého za daných okolností nezbytné. Upuštění od uložení trestního opatření by bylo nepřiměřeným a ve svých důsledcích i nepřípustným postupem, který by se zcela míjel s účelem řízení ve věcech mladistvých, jak je vymezen v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m. V dané situaci je proto volba podmíněně odloženého trestního opatření vhodným prostředkem, který přispěje k tomu, aby se mladistvý dalšího protiprávního jednání zdržel a našel si společenské uplatnění, jež odpovídá jeho schopnostem. Obzvlášť se toto opatření jeví vhodným za současného uložení jak výchovné povinnosti nahradit podle svých sil způsobenou škodu, tak i výchovného omezení neužívat návykové látky. Spojení všech těchto forem postihu zaručuje možnost vhodného působení na mladistvého s cílem získání potřebného kritického náhledu na dosavadní způsob života, což by jej mělo přimět k odvrácení od další kriminální dráhy.

Na základě všech těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že soudy se sice v pojednávané věci nevěnovaly možnosti upuštění od trestního opatření podle § 11 z. s. m., avšak s ohledem na to, že v případě mladistvého M. B. nebyly splněny všechny ustanovením § 11 z. s. m. kumulativně požadované podmínky, nepochybily, jestliže mladistvému za provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku uložily shora uvedená opatření.

Nejvyšší soud proto dovolání mladistvého posoudil jako zjevně neopodstatněné, a proto ho podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.